

εὐπατρίδου δὲν εἶναι ἀσύνηθες πρᾶγμα οὔτε νῦν οὔτε εἰς παρελθόντας χρόνους· διότι αἱ ἔνδοξοι οἰκογενεῖαι δὲν ἐνισχύονται καὶ δὲν πολλαπλασιάζονται εἰ μὴ διὰ γάμου μετὰ κατωτέρων. Μεταξὺ τῶν Νορμανδικῶν οἰκογενειῶν, σοὶ ἀναφέρω ἕνα βασιλέα τῆς Γαλλίας Κάρολον τὸν Εὐθύη, ὅστις ἐνύμφευσε τὴν θυγατέρα του Γιζέλην μετὰ τινος Ῥολλῶν, οὐτιδανοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπέδειξε διὰ τούτου, ὅτι ἦτο ὀλιγώτερον εὐήθης παρ' ὅσον ἡ ἱστορία ἀξιοῖ. Ἐσχάτως δὲ εἰς τυχοδιώκτης στρατιώτης ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τῶν Καισάρων. Ἐκτὸς τούτου, θά κάμη καλὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸν τόπον δ' γάμος του μετὰ τοῦ Σταυρῆ· διότι θά ἴδωσιν ὅτι δὲν εἴμεθα ἀγνώμονες, ἀλλ' ὅτι ἀναγνωρίζομεν τὴν τιμιότητα καὶ τὴν ἀγαθότητα τὸ κατ' ἐμὲ δὲ σὲ βεβαιῶ, ὅταν εὐρεθῶ ἐκεῖ ἐπάνω πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μετὰ τοῦ παλαιοῦ ἐνοικιαστοῦ μου, θά μοι εἶναι εὐχάριστον ν' ἀναγγεῖλω αὐτῷ, ὅτι ἡ τιμιότης του ἀντεμείφθη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς αἱ δύο ἡμῶν οἰκογενεῖαι δὲν ἀποτελοῦσιν εἰ μὴ μίαν καὶ μόνην. Θά εὐχαριστηθῆ ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος γέρον· διότι σε ἐλάτρευεν, Ἐλένη μου, καὶ σὺ ἠγάπας αὐτόν. Μήπως δὲν σε ὠνόμαζεν ἐνίοτε θυγατέρα του; Ὡς πρὸς τοῦτο ἀξίζει νὰ καταταχθῆ μεταξὺ τῶν προφητῶν.

Ὁ μαρκήσιος ὠμίλει χωρὶς διακοπῆς ἐπὶ ἕν ἡδὴ τέταρτον τῆς ὥρας, μεταχειριζόμενος ὅπως νικήσῃ τὰς ἀντιπαθείας τῆς θυγατρὸς του, ὅσπιν πανουργίαν, ὅσπιν ὑποκρισίαν, εἶχε διδαχθῆ ἐν τῇ σχολῇ τῆς κυρίας Βωμπέρ, ὅτε αἴφνης ἡ Ἐλένη, ἥτις εἶχε βραχυπρόθετον ἀποσπαθῆ τῶν βραχιόνων του, ἔφυγεν ἀπ' αὐτοῦ ἐλαφρὰ καὶ ταχεῖα ὡς πτηνόν. Ὁ μαρκήσιος ἔμεινε τότε κεκνηνὸς πρὶν ἢ τελειώσῃ τὴν φράσιν του καὶ εἶδεν αὐτὴν τρέχουσαν ἐπὶ τῆς χλόης καὶ ἐξαφνιζομένην διὰ μέσου τῶν δένδρων.

Ἄρῳ δὲ ἐπὶ πολλὴν ὥραν παρηκολούθησεν αὐτὴν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, — Μήπως, εἶπεν ἐπὶ τέλους, ἐγγίζων τὸ μέτωπόν του καὶ σκεπτόμενος, μήπως ἡ θυγάτηρ μου ἀγαπᾷ τὸν Οὐσσάρου; Νὰ τὸν νυμφεύθῃ, ὑπομονή· ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν ἀγαπᾷ... Τί διέβολο!

* Ἐπιτοὶ στίχημα.

ΑΡΣΙΝΟΗ Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΟΥΔΑΣ

Σκιαγραφία.

Ἄν ἡ Ἠπειρος εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς Θεῖας Προνοίας εὐλογημένη χώρα ἡ παράγουσα ἐξόχως φιλοπάτριδας ἄνδρας, τὰ *Γραμμοχωρία* εἶναι ἡ κώμη αὐτῆς, ἐφ' ἧς ἀναμφηρίστως μείζων ἔλαχε κληρὸς ἐκ τῆς θεῖας εὐλογίας. Κώμη προνομιοῦχος, γεννήσασα τοὺς Ζωσιμάδας, τοὺς Καπλάνας, τὸν Ἀσώπιον καὶ τῷ 1816 τὸν Ἀναστάσιον Γούδα.

Ὁ βίος ἀνθρώπων τινῶν ὑπὸ τοσοῦτων πληροῦται ἀτυχιῶν, ὥστε ἀγνοεῖ τις τί πρῶτον νὰ θαυμάσῃ, τὴν ἐπιμονὴν τῆς τύχης διαρκῶς δει-

κνυρούσης πρὸς αὐτοὺς δυσμένειαν, ἢ τὸ σθένος τῆς ψυχῆς καὶ τὴν δύναμιν τοῦ χαρακτῆρος τῶν θνητῶν τούτων, παλαιόντων δι' ὅλου τοῦ βίου πρὸς τὴν ἀκατάσχετον καταδρομὴν, μὲ χριστιανικὸν μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη καὶ κελαινὴν πικρίαν εἰς τὴν καρδίαν. Μικ τῶν ἰσχυρῶν τούτων φύσεων ὑπῆρξε καὶ ὁ Γούδας, οὐδ' ἐφ' ἅπαξ τοῦ βίου αὐτοῦ εὐνοηθεῖς, ἔστω καὶ διὰ παροδικοῦ τῆς τύχης μειδίαματος.

Παῖς ἔτι κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Σουλίου, ἐν ὑπείθρῳ μετὰ τῆς οἰκογενείας του εὐρισκόμενος, ἐτάφη ζῶν ὑπὸ τὸ ἀνατιναχθὲν χῶμα ἐκ τοῦ παρὰ τὸ πλευρόν του πεσόντος ἐχθρικοῦ ὄλμου· καὶ ἄλλοτε, κατὰ τὴν μεγάλην τῆς ἀγορᾶς, τῶν Ἰωαννῶν πυρακτῶν, μόλις ἐσώθη ἐκ τῶν φλογῶν. Ἰδοὺ αἱ πρῶται τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ἀναμνήσεις! Καὶ ὅμως ἀφορτέρας ταύτας οὐδέποτε ἐξίστωσε πρὸς τὴν ἐπικειμένην ἐκείνην συμφορὰν, ἀφ' ἧς ἔσωσεν αὐτὸν ὁ ἀνάδοχος του Ἀγάπιος, ἡγούμενος τῆς μονῆς Λυκοστάνης. Ἐφοῖτα εἰς τὸ σχολεῖον διακινόμενος καὶ ἀριστεύων, ὅτε ὁ πατήρ του ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι ὀφείλει νὰ ἐτοιμασθῆ ὅπως παρακολουθῆσῃ ζωοέμπορον εἰς τὴν ἐξέμισθωσεν ἡδὴ αὐτόν. Ὅσοι ἠσθάνθησάν ποτε ἐν τῆς αὐτῶν τὴν θέρημν φιλομαθεῖς ἀκατανικήτου, ἐκεῖνοι μόνον δύνανται νὰ ἐννοήσωσι τὴν ἀπελπισίαν του, ὅταν ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους. Ἡ φωνὴ του ἐξέλιπε, καὶ εἰς λυγμὸς ἀναβὰς ἀπὸ βήθους τοῦ στήθους ἐξέπνευσε μεταξὺ τῶν χειλέων του ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ αὐστηροῦ βλέμματος τοῦ πατρὸς του. Ὁλολύζων κατέφυγε πρὸς τὸν ἀνάδοχόν του, ὅστις ἐκαπίασεν ἀληθῶς ὅπως πείσῃ τὸν πατέρα του ν' ἀφήσῃ τὸν Ἀναστάσιον ἐξακολουθοῦντα τὰς σπουδὰς του, καὶ τὸ κατώρθωσε μόνον ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι αὐτὸς ἀναλαμβάνει τὴν δαπάνην τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἄπὸ μαθητοῦ τοῦ Γυμνασίου δεκαεννεαετῆς μόλις ὁ Γούδας εὐρέθη διδάσκαλος εἰς Καλαμπάκην, καὶ μετὰ δύο ἔτη ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ὅπως σπουδάσῃ τὴν ἰατρικὴν, εἰς ἧς τὴν σχολὴν καὶ ἐνεργάφῃ, μετ' ὅλας τὰς προτροπὰς τοῦ μεγάλου διδασκάλου Γενναδίου ἐπιμένοντος νὰ σπουδάσῃ φιλολογίαν ἢ θεολογίαν. Ἐσπούδαζε, δεκαπέντε δραχμὰς μόλις δυνάμενος νὰ διαθέτῃ κατὰ μῆνα! Εἶναι ἀληθές, ὅτι, ἂν ἠδύνατο νὰ ἐξαργυρώσῃ πολλοστημόριον τῆς ἐπιμελείας του, τὸ ἀπομείναν θά ἐπῆρκει καὶ πάλιν ὅπως τελείως σπουδάζῃ, καὶ τὸ ἐξαργυρωθὲν οὐδόλως θά ἐμείου τὸν περισυναγόμενον ἀμειπτόν τῶν γνώσεων· ἀλλ' ἡ ἐπιμέλεια δὲν ἐξαργυροῦται, καὶ οὕτω ἐξηκολούθει ἀντιτασσόμενος εἰς τὰς στερήσεις μὲ τὰς δεκαπέντε δραχμὰς του. Δὲν ἦτο ἐπιμέλεια τὸ κατέχον τὸν νέον αἰσθημα, ἀλλὰ πάθος πρὸς μάθησιν τηλικούτον, ὥστε ὅτε τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα εἶχε προσκληθῆ εἰς τὴν τράπεζαν εὐπόρου θείου του, παρουσιάσθη μετὰ ὥρας συνεσταλμένος καὶ ἀποῦ ἤκουσε κατακλυσμὸν ἐπιπλήξεων διὰ τὴν βραδυτητα

του, ὡμολόγησεν ὅτι ἐλησμόνησε τὰς πρὸς τὸν σπύμαχόν του ὑποχρεώσεις, αὐτὸς ὀνηστεύσας τὸ κράτος παντηκιοθήμερον σχεδὸν, διότι τῷ ἔτυχε ἐκεῖνην τὴν ἡμέραν σπανιώτατον διὰ τὰς τότε Ἀθήνας εὐρημα, ἐφ' οὗ ἐνησυχολήθη μέχρις ἐκείνης τῆς ὥρας. Καὶ ἐπειδὴ πάντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ περισργείας ἐζήτουν τὰς λεπτομερείας, αὐτὸς ἀποθέτων τὴν περόνην ἀπήντησεν ἀφελῶς :

— Ἐν πτώμα, ἀποκλειστικῶς ἀνήκον εἰς ἐμεῖ, ἐφ' οὗ εἰργαζόμεν ἕως τώρα.

Ἴδου διατί δὲν ἀπορεῖ τις ὅτι ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος φοιτητῆς ἀποτολυμῆτας ν' ἀναλάβῃ καθήκοντά βοηθοῦ παρὰ τῷ καθηγητῇ τῆς κλινικῆς ἐν τῷ νοσοκομείῳ Ἀθηνῶν καὶ ὁ πρῶτος διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου μὲ βαθμὸν ἀρίστα.

Ὁ Γούδας, ὡς νέος ἐπιστήμων, ἐρρίφθη μεθ' ὅλης τῆς νεανικῆς θερμότητος εἰς τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα ἐν τῇ κοινωσίᾳ. Διορισθεὶς στρατιωτικὸς ἱατρὸς παρητήθη σχεδὸν ἀμέσως, ὅπως ἀναλάβῃ ἱατρικὴν ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ τότε ἰδρυθέντι ἐν Φθιώτιδι γαλλικῷ σακχαροποιεῖῳ, καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν αὐτοῦ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Σιάθῳ χολέρας. Ὅτε ἐνέστηψεν ἐκεῖ αὐτῆς πάντων σχεδὸν τῶν τότε ἱατρῶν προφασιζομένων, ὁ Γούδας ἀνεδέχθη τὴν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς Σιάθον ἀποστολήν, ἐν ἣ τοσοῦτον διεκρίθη, ὥστε μόλις ἐπανελθὼν ἀπεστάλη εἰς Παρίσιον, πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του.

Μετὰ τὴν ἐκείθεν ἐπάνοδόν του ὁ Γούδας εἰσέρχεται εἰς νέαν περίοδον τοῦ βίου του, ἐν ἣ δια μίαν ἀνέπτυξεν ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ χαρακτῆρος καὶ τὸ σθένος τῆς ψυχῆς του. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὁ ὀρμητικὸς ἐπαναστάτης παλαίει διαρκῶς πρὸς τὸν φιλοπονώτατον ἐπιστήμονα, μέχρις οὗ ὁ δεύτερος καταβληθεὶς ὑπὸ τοῦ πρώτου καίει τὰ ἱατρικὰ συγγράμματα, ὡς θυμιάμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος. Ἴδου δὲ αἱ τελευταῖαι τοῦ ἱατροῦ περιπέτειαι.

Βραβεύεται δις εἰς τὸ Ἰωνίδειον ἱατρικὸν διαγώνισμα καὶ χρυσοδέσας τὰ ἐκτυπωθέντα πονήματα αὐτοῦ, παρουσιάζεται εἰς τὸν Ὀθωνα ἵνα τὰ προσφέρῃ. Ὁ βασιλεὺς δέχεται μὲν τὴν προσφορὰν, ἀλλὰ προκατεἰλημμένος ἕως ἐναντίον τοῦ ἀξίου ἐπιστήμονος ἐκ δυσμενῶν εἰσηγήσεων ἀντιζήλων, ἐρωτᾷ αὐτὸν ἀποτόμως :

— Πόθεν εἰσθε ;

Δὲν εἶχε τελειώσει ὁ Γούδας τὴν ἀπάντησιν :
ἐξ Ἠπείρου, καὶ ἀμέσως :

— Εἶνε περίεργον, τῷ λέγει, πῶς ὅλοι θέλετε ν' ἀποκατασταθῆτε εἰς Ἀθήνας καὶ δὲν πηγαίνετε εἰς τὴν πατρίδα σας.

Ἐκ τῆς ἀμέσως ληξάσης συνεντεύξεως μετὰ τοῦ ἡγεμόνος, ὁ Γούδας ἀπῆλθε μὲ πικρίαν κοχλάζουσαν ἐντὸς αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ἀναλογισθῆ τις, ὅτι ἀνὴρ φιλόπατρις, ὡς αὐτὸς λατρεύων τὴν μεγάλην ἰδέαν, ἐσχημάτισε πεποίθησιν ὅτι ὁ Ὀθων

δὲ ἀστόχων ἐπαναστατικῶν ὑποκινητῶν ἐβλάπτει τὴν ἱεράν ἰδέαν, ὅτι δὲ ἡ πεποίθησίς του αὕτη ὀσημεραὶ βρίζοβολουσα ἐντὸς αὐτοῦ παρίστα τὸν Ὀθωνα πρὸ τῶν ὀμμάτων του ὡς προδότην, θά ἐννοήσῃ πῶς ἡ πικρία ἐκεῖνη δὲν ἤργησε νὰ μεταβληθῇ εἰς πείσμον μίσος ἐναντίον τοῦ γόνου τῶν Βιτελσβάχων. Οὕτως ἐμορφώθη ὁ ἀκάθεκτος ἐπαναστάτης, φανείς πρὸς στιγμὴν τελευταίαν ὡς ἱατρὸς ἐν καιρῷ τῆς χολέρας, ὅτε ἀναδεχθεὶς ὑπηρεσίαν ἱατροῦ ἐν Πειραιεὶ ἐδειξεν ἀδαμαντίνην αὐταπάρησιν, οὐδεμίαν λαβῶν, μόνος αὐτὸς τότε, ἡθικὴν ἀμοιβήν.

Ὁ ἱατρικὸς του βίος, ἐκτὸς τῶν μνημονουθέντων, κλείει σχεδὸν μὲ τὴν ἔκδοσιν τῆς *Ἱατρικῆς Μελέσεως καὶ τῆς Μελέσεως τῶν Ἀθηνῶν*, ἀρίστων τῆς ἐποχῆς περιοδικῶν, καὶ μὲ τὴν συγγραφὴν ἐπιστημονικῶν τινῶν μονογραφιῶν μεταφρασθεισῶν καὶ εἰς ξένας γλώσσας. Ὁ ἱατρὸς ἤδη ὑπέκυψεν ὀριστικῶς καὶ ἀνεράνη ἐν ὄλῃ αὐτοῦ τῇ ὀρμῇ ὁ ἐπαναστάτης.

Ἡ πρώτη ἐμφάνισίς του ἐγένετο ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς βασιλείας τοῦ Ὀθωνος ἑορτῆν, ἣτις τοσοῦτον σφοδρῶς ἐπολεμήθη, ὥστε ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ παρελληλίζοντο οἱ στολίζοντες τὰς ἀψίδας κλάδοι μυρσίνης πρὸς τοὺς κρούσαντας τὸ πάλαι τὰ ξίφη τοῦ Ἀρμολίου καὶ τοῦ Ἀριστογείτονος. Ἐσπέρην δὲ τινα ἐκ τῶν τῆς ἑορτῆς, ἀκούσας ὁ Γούδας, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Φαρμακολογίας Ν. Κωστῆ, τὸν Φίλιππον Ἰωάννου, θερμότερον βασιλόφρονα, λέγοντα περὶ τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου, ὅτι ἦν ἔργον ἀπελπισίας, καὶ ἐν γένει ψυχρῶς κρίνοντα τὸν ἀγῶνα καὶ ψυχρότερον περὶ αὐτοῦ ὀμιλοῦντα, ἐζήθη τοσοῦτον, ὥστε τὴν ἐπομένῃν ἐδημοσίευσεν ἀκόμψους μὲν καὶ ἀτέλους, ἀλλὰ δριμύεις στίχους, ἐπιγραφομένους τὰ *μοιρολόγια τοῦ Σουλίου*. Καὶ ἀπὸ τῶν στίχων τούτων ὡς ἀπὸ κορυφῆς ἀφειδῆς εἰσῆλθε μεθ' ὀρμῆς εἰς τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα. Ἐρρίφθη μετὰ σφοδρότητος εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ τὸν Αὐγουστον τοῦ 1860 συνελήθη δι' ἄρθρον του ἐν τῇ *Ἀνεξαρτησίᾳ*. Τὸν Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐδικάσθη καὶ καταδικάσθη εἰς ἐνὸς ἔτους φυλάκισιν.

Ἐν τῇ φυλακῇ ἠσθένησε καὶ ἐζήτησε νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ νοσηλευθῇ ἐν τινὶ ἐξοχικῇ τοῦ οἰκίᾳ φυλασσόμενος. Ἀλλ' ἤδη εἶχεν ἀρχίσει καὶ τὸ πῆγμα τοῦ Ὀθωνος ὅστις ἀπηγόρευε μὲν νὰ γείνη τοῦτο, ἀπῆτει δὲ νὰ κάμῃ αἴτησιν χάριτος ὁ Γούδας καὶ ὑπέσχετο νὰ τῷ παράσχῃ προθύμως τοιαύτην. Προβαίνων δὲ περαιτέρω εἰς τὰς ὑποσχέσεις ὁ πείσμων ἡγεμὼν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ ταπεινούμενον τὸν ἀτίθασσον Ἠπειρώτην, ἔστειλε πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀσθενοῦντος πολιτικοῦ καταδίκου τοὺς ἱατροὺς Ρέζερ καὶ Ι. Θεοφιλῶν μὲ τὴν ἐντολήν νὰ τῷ εἴπωσιν ὅτι, ὅχι μόνον χάριν θὰ τῷ ἐδίδεν ἐὰν ἐζήτηι τοιαύτην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ καθηγητοῦ Λευκία κε-

νωθείσαν ἔδραν τοῦ καθηγητοῦ τῆς γενικῆς νοσολογίας, ἡ δὲ διώριζεν αὐτόν. Ἄλλ' εἰς τὸ ἡγεμονικὸν πείσμα ἀντετάχθη τὸ τοῦ δεσμώτου, ὅστις μεθ' ὄλας τὰς ὑπὲρ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἀναφορὰς τῶν κατοίκων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς καὶ τὴν σύστασιν τῶν ἐνόρκων, ἀπέτιτε πλήρη τὴν ποινὴν τοῦ ἐν ταῖς φυλακαῖς, ὁπότεν ἐξηκολούθει ἀνησυχῶν τὴν βασιλείαν δι' ἄρθρων καὶ φυλλαδίων, εἰς ἐνός τῶν ὁποίων τὴν ἐκδοσὶν ἐν Ζακύνθῳ, ἐπεστάτησεν ὁ γνωστότατος παρ' ἡμῖν βιβλιοπώλης κ. Ν. Νάκης ἐπὶ τούτῳ ἐκεῖ μεταβάς.

Μόλις ἐξῆλθε τῶν φυλακῶν ἐγένετο εἰς τῶν κυριωτέρων τῆς συνωμοσίας παραγόντων. Ἡ οἰκία αὐτοῦ ἦν ἐπαναστατικὸν κέντρον, ἐν ᾧ φανερῶς συνεζήτειτο ἡ κατάλυσις τῆς βασιλείας καὶ ἐγίνοντο αἱ μετὰ τῶν ἐν Ναυπλίῳ ὁμοφρόνων συνεννοήσεις. Ὁ τότε ἐν τῷ στρατιωτικῷ νοσοκομείῳ νοσηλευόμενος κ. Δ. Γρίβας, καίπερ εἰς προφυλάκισιν διατελῶν ἕνεκα ἐπαναστατικῆς προπόσεώς του, συνηντᾶτο ἐκεῖ καθ' ἑσπέραν μετὰ τῶν συνωμοτῶν, καὶ ὁ ποιητὴς Ἀλέξανδρος Σουτζος συμπορευόμενος ἐκεῖ συνεζήτει μεγαλοφώνως περὶ τῆς ἐξώσεως τοῦ κοπρωνίμου, ὡς ἐν τῇ ἐπαναστατικῇ του ἐξάψει ὠνόμαζε τὸν Ὁθωνα, καὶ ὠμίλει περὶ τῶν τοιούτων ὑψηλῇ τῇ φωνῇ, ὡς ἐκ τῆς βαρρηκότητος νομίζων ὅτι δὲν ἀκούεται ὑπὸ τῶν ἄλλων. Διέχυνε δὲ τὸν τρόμον μὲ τὰς φωνὰς του εἰς τοὺς ἀκούοντας.

Ὁ Γούδας ὑπεκίνησε τότε ἐπαναστατικὸν τι κίνημα συναγείρας ἐξω τῆς πόλεως χωρικοὺς ἐκ τῶν πέριξ χωρίων καὶ τεθεὶς αὐτῆς ἐπὶ κεφαλῆς δι' ἔλλειψιν εἰδικοῦ ἀρχηγοῦ. Ἄλλὰ τὸ κίνημα ἀπέτυχε, καὶ τὴν νύκτα τῆς 3 Μαρτίου 1862, τέσσαρας σχεδὸν μῆνας μετὰ τὴν ἀποφυλάκισίν του, περιεκυκλώθη ἐν τῇ οἰκίᾳ του ὅπως συλληφθῆ καὶ φυλακισθῆ ἐκ νέου. Ἐκρῶθη τότε εἰς ὑπόγειον λάκκον ἐν τῇ αὐτῇ του ὑπάρχοντα καὶ μετὰ δεκάωρον ἐντὸς αὐτοῦ διαμονὴν καὶ ἰσόχρονον ματαίαν τῆς εἰσαγγελίας κατ' οἶκον ἔρευναν, ἐξῆλθε, καὶ μετῃμφισμῆνος κατέφυγε παρὰ τῷ τότε προξένῳ τῆς Ἰσπανίας Τάκ, ὅστις καὶ ἐφυγάδευσεν αὐτὸν ἐντὸς ἀράξης εἰς Πειραιᾶ, ὅπου ἐπεβιβάσθη ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς ναυαρχίδος Ἄρης τῇ συστάσει τοῦ τότε πρέσβους τῆς Ἀγγλίας Οὐάις, ἐφοδιάσαντος αὐτὸν μὲ ἀγγλικὸν διαβατήριον καὶ συστήσαντος τὸν πολιτικὸν πρόσφυγα ὡς ἄγγλον ὑπήκοον τῷ Fouchard, πλοίαρχῳ τοῦ εἰς Σμύρνην ἀπερχομένου γαλλικοῦ ταχυδρομικοῦ «Orondi», ἐφ' οὗ ὁ Γούδας ἐφθασεν ἐλεύθερος εἰς Σμύρνην.

Μέχρι τοῦ εἰς Σμύρνην κατάπλου τὸ ταξείδιον δὲν ὑπῆρξεν ἀμικτον περιπετειῶν. Διότι μόλις προσήγγισεν εἰς Σύρον τὸ γαλλικὸν ἀτμόπλοιον καὶ εὐθέως λέμβοι τοῦ ἐκεῖ ἕνεκα τῆς ἐξάψεως τῶν πνευμάτων σταθμεύοντος ἀτμοδρόμονος Ἐιλλάδος, φέρουσαι τὰς ἀρμολογίας ἀρχὰς, περιεκύκλωσαν τὸ σκάφος, ὃ δὲ εἰσαγγελεὺς ἀναβάς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος μετὰ τοῦ Γάλλου προξένου, ἀπ-

ἤτησε τὴν παράδοσιν τοῦ Γούδα. Ἄλλ' ὁ πλοίαρχος Fouchard ἠρνήθη ἀπολύτως νὰ παραδώσῃ αὐτὸν, πολλοὺς προβάλλων λόγους καὶ ἐπιδεικνύων τὸ ἀλεξιτήριον τοῦ Οὐάις, τὸ ἀγγλικὸν διαβατήριον. Ἐκείνων δ' ἐπιμενόντων, ὁ Γάλλος ἠρνήθη σφοδρότερον καὶ ἐδήλωσεν ὅτι ἂν ἐγίνετο ἀπόπειρά τις ἵνα τὸν συλλάβωσιν, οὗτος ἐσκόπει ν' ἀντισταθῆ εἰς τὴν βίαν διὰ τῆς βίας*. Ἡ διαγωγή τοῦ Γάλλου πλοίαρχου διήγειρε τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν Συρίων, οἵτινες ἐντὸς ὀλίγων ὥρων ἐπλήρωσαν τὸ κατάσρωμα τοῦ «Orondi» ἐξ ἀνθοδεσμῶν. Εἰς Σμύρνην δὲ ὁ Fouchard εὗρεν ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴν ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς κοινότητος, ἥτις ἐδωρήσατο αὐτῷ εἰς ἀνάμνησιν πολύτιμον ξίφος. Ἐν τῇ δούλῃ τῆς Ἰωνίας νύμφῃ ὁ Γούδας ἀνέπνευσεν ἀέρα ἐλευθερίας. Καὶ ὅταν ἐφθασαν ἐκεῖ μετὰ ἓνα μῆνα οἱ προγεγραμμένοι τῆς Ναυπλιακῆς ἐπαναστάσεως, οὗτος ἐδημοσίευσεν τὸ ὑπόμνημα τῶν ἐξοριστῶν, ὅπερ κυκλοφορῆσαν ἐνταῦθα, ἐκίνησε καὶ πάλιν τὴν κατ' αὐτοῦ σταυροφορίαν, ἥτις τοσοῦτον ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ διοικητοῦ τῆς Σμύρνης, ὥστε προσκαλέσας αὐτὸν προέβαλλε τὸ δίλημμα ἢ νὰ ἐκλέξῃ ὡς τόπον διαμονῆς του τὸ Ἰκόνιον ἢ νὰπέλθῃ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὁ Γούδας ἐδέχθη τὸ δεύτερον καὶ ἰδοὺ πῶς ἐφάνη περιτρέχων τὴν Ἑσπερίαν καὶ βολιδοσκοπῶν τὰς διαθέσεις τῶν ἡγεμονοπαίδων περὶ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ μήπω χηρεύσαντος ἐλληνικοῦ στέμματος.

Ἐύρισκόμενος ἐν Λονδίῳ ἔλαβε τηλεγράφημα τοῦ στρατηγοῦ Καλλέργη, πρεσβευτοῦ τότε ἐν Παρισίοις, ἀγγέλλοντος αὐτῷ τὴν μεταβολὴν τῆς 10 Ὀκτωβρίου. Ἔσπευσε νὰ ἐπανεέλθῃ καὶ μόλις ἀφικόμενος εἰς Παρισίους εὗρε τὸν Καλλέργη ἀναμένοντα αὐτόν. Οἱ δύο μεγαλοῖδεσται ἐχαιρετίστησαν ἐγκαρδίας.

— Προσπαθήσατε, τῷ εἶπεν ὁ στρατηγός, νὰ διατηρηθῆ ἡ τάξις ἐν Ἑλλάδι, ὅπως δυνηθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων ἀδελφῶν μας, ἂν οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς θελήσωσι νὰ μᾶς ἐπιβάλωσι καὶ πάλιν τὴν πολυδάπανον βασιλείαν εἰς τόσῳ μικρὸν κράτος.

Ὅταν ἐφθασεν εἰς Ἀθήνας ὁ Γούδας, ἀποποιηθεὶς νὰ εἰσέλθῃ ἐπαναστατικῷ δικαίωματι εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὡς καθηγητὴς καὶ τοὶ πολυάριθμοι φοιτητὰι διεδήλωσαν ὑπὸ τὴν οἰκίαν του τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ταῦτων, συνέστησε τὸν σύλλογον τοῦ Ἐθνικοῦ φρονήματος καὶ πρόεδρος αὐτοῦ γενόμενος ἐξέδοτο ὁμώνυμον τῷ συλλόγῳ ἐφημερίδα. Ὅταν δὲ συνεκλήθη ὁ λαὸς πρὸς ἐκλογὴν τῶν πληρεξουσίων, μὴ ἀποδεχθεὶς τὴν ἐκ Σμύρνης προταθεῖσαν αὐτῷ ὑποψηφιότητα, ἐξετέθη ὡς ὑποψήφιος πληρεξούσιος ἐν Ἀθήναις. Ἄλλὰ τότε ἀκόμη ἡ ψηφοφορία ἐνηργεῖτο διὰ ψηφ-

* Τὸ ἐπισόδιον τοῦτο ἐν λεπτομερεῖᾳ διηγεῖται ἐν τοῖς ἀνεκδότοις ἀπομνημονεύμασι του ὁ ἀείμνηστος Α. Παλάσκας, κυβερνητῆς τῆς «Ἑλλάδος» τότε.

φοδελτίων, καὶ ἡ θέλησις τοῦ λαοῦ ἐξήρχετο ἐκ τῆς κάλπης ἀγνή, ἀναλόγως τῆς ἀγνότητος τῶν χειρῶν τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν διαλογὴν, καὶ οὕτω ἡ ἀγάπη τῶν ἐκλογέων ἐναποτιθεμένη ἐπὶ μικροῦ φύλλου χάρτου ἐντὸς τῆς κάλπης, ἐπνίγητο ἐκεῖ ἐξ ἀσφυξίας, ἂν μὴ ἤρχετο εἰς βοήθειάν τῆς ἡ ἀγάπη τῶν ψηφολεπτῶν. Μὴ ἀπολαύων λοιπὸν τῆς εὐνοίας τῶν τελευταίων τούτων ὁ Γούδας, ἔμεινεν ἔξω τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ὁ μετέπειτα βίος τοῦ εἶναι σειρὰ ἀποτυχῶν εἰς διαφόρους ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις εἰς ἃς ἐπεδόθη· διότι παρ' ἡμῖν, ὅπου ὅλοι οἱ Ἕλληνες φρονοῦσιν ὅτι δὲν εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου ὅταν δὲν εἶναι ἴσοι καὶ ἐνώπιον προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, καὶ ὅπου ἡ καθ' ἑσπέραν παρουσία εἰς τὰς πολιτικὰς αἰθούσας, μικραὶ τινες ἀφροσιώσεις, μία διατριβὴ, ἕν ἀρθρίδιον, ὀλίγαι ἀσήμεντοι ἐκδουλεύσεις καὶ ἀρκεταὶ ταπεινώσεις ἀποτελοῦσιν ἀναφαίρετον τίτλον δι' ὅποιανδὴ πότε δημοσίαν θέσιν ἢ τιμητικὸν ἀξίωμα, ὁ Γούδας ἀπέτέλε μίαν τῶν σπανίων ἐξαιρέσεων μὴ ἀνερχόμενος ὅλην αὐτὴν τὴν σειρὰν τοῦ μαρτυρίου, ὅπως καρπωθῆ ἐδάφιόν τι τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἢ κοσμήσῃ τὴν κομβιοδόχην του διὰ κυανολεῦκου ταινίας.

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἰδιώτης εἰς οὐδεμίαν περίστασιν τῆς πατρίδος ἔπαυσε τὰ καλὰ συμβουλευῶν διὰ τῆς δημοσιότητος, διὸ καὶ ὅτε κατὰ τὴν Κρητικὴν ἐπανάστασιν διέτριβεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, μὲν ἐσώθη ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Ἰγνατίου, ὁ ἀρχαῖος ὀπαδὸς τοῦ ἐν Ἀθήναις ῥωσικοῦ κόμματος, ὀνομασθεὶς ὑπ' ἐκείνου ἰατρὸς τῆς πρεσβείας καὶ φυγαδευθεὶς εἶτα, τῆς τουρκικῆς ἀρχῆς μετ' ἐπιμονῆς διωκούσης τὸν συγγραφεὰ τοῦ δημοσιεύματος *Ἀνατολὴ καὶ Δύσις*.

Ἐκτοτε ὅλη ἡ δραστηριότης καὶ ἡ ἀκατάσχετος φιλοπονία του συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν συγγραφήν τῶν *Παραλλήλων Βίων*, ὧν ἐξέδωκε μὲν ὀκτὼ τόμους ὀγκώδεις, κατέλιπε δὲ ἄλλους τέσσαρας ἀνεκδότους. Εἶχε λατρεύσει τοσοῦτον τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821, ὥστε περισυνήγαγε πᾶσαν περὶ αὐτοῦ λεπτομέρειαν καὶ τὴν ἐναπέθηκεν εἰς τοὺς βίους τούτους τῶν διαπρῶντων ἐν αὐτῷ ἀνδρῶν, φρονῶν, ὅτι ἡ ἀπεικόνισις τῶν μεγάλων πράξεων τῶν ἡμιθέων ἐκείνων ἤθελε φρονηματοῖσι πρὸς μεγάλα καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐπιγιγνομένους. Ἡ ἐργασία του αὕτη θὰ ἐπισύρῃ τὴν ἐγγνωμοσύνην του μετὰ ἔτη μέλλοντος νὰ συγγραφή τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐζῆσε, πρὸς ἕνα σκοπὸν μέχρι τέλους τοῦ βίου του ἀφιερῶν τὰς συμβουλὰς καὶ ἐνεργείας του, ἕνα πόθον τρέφων ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ μίαν ἐλπίδα βαυκαλιζῶν ἐν τῇ διανοίᾳ του· νὰ ἴδῃ τὴν *Ἑλλάδα μεγάλην καὶ ἐλευθέραν πᾶσαν*. Καὶ ὅταν μέχρις ἐκπνοῆς ὠμίλει περὶ τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ ὄνειρου, εἰς τὸν σπινθηρίζοντα ὀφθαλμόν του διεχύνετο παράδοξος λάμψις. Ἀλλ' ἀπέθανε πρὶν οἱ

πόθοι αὐτοῦ πληρωθῶσι, συμπαρασύρας τὸ παράπονον του εἰς τὸν τάφον του. Ἀπέθανε σχεδὸν λησμονημένος ὁ φιλόπατρις ἀνὴρ, περὶ οὗ δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὄνειρευθεὶς νῆαν ἐθνικὴν ἐποχὴν μεγαλουργόν, καὶ ποθῶν νὰ ἴδῃ ταύτην τελείως πραγματοποιημένην, ἠγάλλωσεν τὸν βίον ἀφροσιούμενος καὶ προτρέπων εἰς ἔργα μεγάλα. Ρ.

ΕΚΟΥΣΙΟΙ ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ

τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Εἰς τὸν ἀνθρώπον ἐδωρήσατο ἡ φύσις ἐντελέστατον σῶμα· συμμετρία ἐν τῇ ἐξωτερικῇ μορφῇ καὶ ἀρμονικὴ ἀνάπτυξις τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων ἀπαντῶσι παρ' αὐτῷ πολλῶ μᾶλλον ἢ παρὰ τοῖς λοιποῖς ζῴοις. Ἐὰν τὸ ἀνθρώπινον σῶμα εἶνε καλῶς ὀργανωμένον, καὶ ἐὰν ἀφίκετο ἀνεύσπουδαίας διαταράξεως εἰς τὴν ἐντελῆ αὐτοῦ ἀνάπτυξιν, περιέχει τόσον δυνάμειος ὥστε νὰ ἀνθίσταται εἰς πλείστας ἐπιβλαβεῖς ἐπιανεργείας τῆς φύσεως.

Παραδόξως ὅμως ἐνυπάρχει εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἰδιόρρυθμός τις τάσις πρὸς βελτιώσιν τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῷ δοθέντων ὀραίων χρωμάτων καὶ μορφῶν, καὶ ἀντικατάστασιν τούτων διὰ διαφορῶν μέσων. Πλείστας τῶν παραλλαγῶν τούτων, πρὸ πάντων ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς μέλη τινὰ τοῦ σώματος, ἐπιδιώκει μετὰ τοσαύτης ἐπιμονῆς καὶ τηλικαύτης ἐντάσεως, ὥστε δι' αὐτῶν ἐπιφέρει τὴν διὰ παντός τοῦ βίου κάκωσιν τῆς ὑγείας του, τοῦ ὑψίστου τούτου ἀγαθοῦ. Ἐπι παντός μέλους τοῦ σώματος ἐπεχείρησεν ὁ μεμφίμοιρος ἀνθρώπος παραλλαγᾶς· οὐδεμίαν χώρα τοῦ σώματος ἔμεινεν τῶν προσβολῶν αὐτοῦ ἀπηλλαγμένη· ἀπὸ τοῦ χρώματος τοῦ δέρματος ἀρχόμενος τὰς βεβηλώσεις αὐτοῦ βαίνει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, θώρακα, χεῖρας καὶ πόδας.

Α'. Παραμορφώσεις τοῦ δέρματος.

Ἡ εἰς ἐκάστην ἀνθρωπίνην φυλὴν ἰδίᾳ μονότονος χροιά φαίνεται εἰς τὸν ἀνθρώπον ἀδικία, μὴ δυνάμενον ἀνεύσθηματος φθόνου νὰ βλέπῃ περὶ αὐτὸν τὰ ὀραῖα χρώματα τῶν λεπτῶν τῶν ἐρπετῶν, τὸ ποικιλόχρονον πτέρωμα τῶν πτηνῶν, καὶ τὰ κομψὰ σχήματα τῶν δόρων πλείστων μαστοφόρων. Ὅπως κατὰ τοῦτο μὴ ὑπερακοντίσεται, καὶ ὅπως ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψίν του, προσφεύγει εἰς χρωματιστικὰ μέσα παντοῖου εἶδους καὶ καταποιικίλλει τὸ δέρμα του διὰ λαμπρῶν γραμμῶν καὶ ἀπειροκάλων σχημάτων. Οὕτω οἱ Ἰνδοὶ τῆς βορείου Ἀμερικῆς, μεταβαίνοντες εἰς τὸν χορὸν ἐπιχρωνοῦσιν τὸ πλεῖστον τοῦ σώματός των διὰ τῆς ἐρυθρᾶς ὀχρας, δαπανῶντες πρὸς τοῦτο τέσσαρας μέχρις ἔξ ὥρας. Ἐν Ἀφρικῇ οἱ ἰθαγενεῖς ἐπιχρίουσι τὸ δέρμα τοῦ ὅλου σώματος αὐτῶν διὰ βουτύρου, ὅπως γείνωσιν ὅσον τὸ δυνατόν στιλπνότεροι, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ αἱ νεάνιδες αὐτῶν στολιζοῦσι τὰς παρεΐας, ἵνα καὶ τρίχας δι' ἐρυθρῶν χρωμάτων, εἰς ἃ πρὸς ἐντε-